

Кримінальне право та кримінологія

УДК 343.352 (477)

Комарницька Марта Олегівна

*аспірант кафедри кримінального права та кримінології
Львівського державного університету внутрішніх справ*

Комарницкая Марта Олеговна

*аспирант кафедры уголовного права и криминологии
Львовского государственного университета внутренних дел*

Komarnytska Marta

Graduate Student of the Department of Criminal Law and Criminology

Lviv State University of Internal Affairs

**ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗА ЗЛОЧИНИ, ПОВ'ЯЗАНІ З
ПРИЙНЯТТЯМ ПРОПОЗИЦІЇ, ОБЦЯНКИ АБО ОДЕРЖАННЯ
НЕПРАВОМІРНОЇ ВИГОДИ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОМ
УКРАЇНИ**

**ОСОБЕННОСТИ КВАЛИФИКАЦИИ ЗА ПРЕСТУПЛЕНИЯ,
СВЯЗАННЫЕ С ПРИНЯТИЕМ ПРЕДЛОЖЕНИЯ, ОБЕЩАНИЯ ИЛИ
ПОЛУЧЕНИЯ НЕПРАВОМЕРНОЙ ВЫГОДЫ ПО УГОЛОВНОМУ
ПРАВУ УКРАИНЫ**

**PECULIARITIES OF THE DEFINITION OF CRIMES RELATED TO
THE ADOPTION OF PROPOSAL, PROMISE OR OBTAINING
ILLEGAL PROFIT ACCORDING TO THE CRIMINAL CODE OF
UKRAINE**

Анотація. В статті відзначено, що для якісного та повного аналізу потрібно визначити що таке кваліфікація злочинів. Саме поняття "кваліфікація злочинів" широко використовують у кримінальному праві, кримінальному процесі, кримінології, судовій статистиці, в інших галузях права та юридичної науки, в право-застосовній практиці, однак

законодавчого визначення воно не отримало. Найбільш поширеним та загально визнаним є розуміння кваліфікації злочинів як встановлення та юридичне закріплення точної відповідності між ознаками вчиненого діяння й ознаками складу злочину, передбаченого кримінально-правовою нормою. Метою статті є розробка оптимізації особливостей кваліфікації за злочини, пов'язані з прийняттям пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди за кримінальним правом України. Відзначено, що кваліфікація злочинів складається з таких дій: 1) вибір норми, яка передбачає відповідальність за скоєне. Також висувається припущення про те, яку з кримінально-правових норм може бути застосовано у цьому разі, водночас констатують, що скоєне не підпадає під ознаки інших кримінально-правових норм; 2) встановлення відповідності між фактичними ознаками вчиненого посягання; 3) ознаками складу злочину, передбаченими у кримінальному законі; процесуальне закріплення висновку про наявність або відсутність відповідності між фактичними ознаками вчиненого посягання й ознаками складу злочину, передбаченими кримінально-правовою нормою, — закріплення результатів кваліфікації. Констатовано, що виклад фактичних обставин справи полягає у формулюванні фактичного складу діяння. Тобто з усіх встановлених у справі фактичних даних обирають ті, які мають значення, враховуються при її вирішенні й виступають фактичною підставою застосування правової норми. Посткримінальна поведінка порушника кримінально-правової заборони, характеристика його особи, інші обставини, що є правовими підставами для пом'якшення покарання або звільнення від кримінальної відповідальності (наприклад, учинення злочину внаслідок збігу тяжких особистих, сімейних чи інших обставин або втрата особою суспільної небезпечності на час розслідування злочину) не мають значення в контексті встановлення наявності або відсутності малозначності за ч. 2 ст. 11 КК.

Ключові слова: криміналізація, корупційні злочини, одержання неправомірної вигоди, злочинна діяльність.

Аннотація. В статті отмечено, что для качественного и полного анализа нужно определить что такое квалификация преступлений. Само понятие "квалификация преступлений" широко используется в уголовном праве, уголовном процессе, криминологии, судебной статистике, в других отраслях права и юридической науки, в право- применимой практике, однако законодательного определения оно не получило. Наиболее распространенным и общепризнанным является понимание квалификации преступлений как установление и юридическое закрепление точного соответствия между признаками совершенного деяния и признаками состава преступления, предусмотренного уголовно-правовой нормой. Целью статьи является разработка оптимизации особенностей квалификации за преступления, связанные с принятием предложения, обещания или получения неправомерной выгоды по уголовному праву Украины. Отмечено, что квалификация преступлений состоит из следующих действий: 1) выбор нормы, предусматривающей ответственность за содеянное. Также выдвигается предположение о том, какую из уголовно-правовых норм может быть применено в этом случае одновременно констатируют, что содеянное не подпадает под признаки других уголовно-правовых норм, 2) установление соответствия между фактическими признаками совершенного посягательства; 3) признакам состава преступления, предусмотренными в уголовном законе; процессуальное закрепление выводу о наличии или отсутствии соответствия между фактическими признаками совершенного посягательства и признаками состава преступления, предусмотренными уголовно-правовой нормой, - закрепление результатов квалификации. Констатировано, что изложение фактических обстоятельств дела

заключается в формулировке фактического состава деяния. То есть из всех установленных по делу фактических данных выбирают те, которые имеют значение, учитываются при ее решении и выступают фактическим основанием применения правовой нормы. Посткриминальное поведение нарушителя уголовно-правового запрета, характеристика его личности, другие обстоятельства, являются правовыми основаниями для смягчения наказания или освобождения от уголовной ответственности (например, совершение преступления вследствие стечения тяжелых личных, семейных или иных обстоятельств или потеря лицом общественной опасности на время раз следования преступления) не имеют значения в контексте установления наличия или отсутствия малозначительности по ч. 2 ст. 11 УК.

Ключевые слова: *криминализация, коррупционные преступления, получения неправомерной выгоды, преступная деятельность.*

Summary. *It is stated in the article that one needs to determine what a qualification of offences represents in order to analyze everything thoroughly and qualitatively. The notion "a qualification of crimes" is widely used in criminal law, criminal process, criminology, judicial statistics and other fields of law, jurisprudence including the legal practice. Nevertheless it doesn't have a legislative determination. Most widespread and commonly used understanding of crimes qualification is related to the determination and juridical fixation of correlation between features of committed crime and attributes of corpus delicti specified by the criminal and legal norm. The article aim is to develop an optimization of qualifying crimes related to the adoption of proposal, promise and obtaining illegal profit according to the criminal law of Ukraine. It is stated that a qualification of crimes includes the following actions: 1) a selection of norm that presupposes responsibility for the committed crime; 2) a determination of correspondence between real features of committed offense; 3) attributes of*

corpus delicti outlined in the criminal law; a procedural fixing of conclusion concerning presence or absence of correspondence between real features of committed crime and attributes of corpus delicti in accordance with the criminal and legal norm. It is stated that the illustration of actual case circumstances lies in formulation of factual corpus delicti. So one chooses only important factual data being a reason to employ a legal norm. The violator's postcriminal behavior, characteristics of his personality, other circumstances that serve as a legal basis to mitigate punishment or exemption from liability (for example committing a crime as a result of hard personal, family or other circumstances as well as a person's loss of social danger during investigation) don't have importance in the context of determining presence or absence of insignificance according to the Chapter 2, Article 11 of the Criminal Code.

Key words: *criminalization, corruption crimes, obtaining of unlawful benefit, criminal activity.*

Постановка проблеми. Для якісного та повного аналізу потрібно визначити що таке кваліфікація злочинів. За своїм змістом та значенням виступає центральною частиною процесу застосування кримінально-правових норм. Саме поняття "кваліфікація злочинів" широко використовують у кримінальному праві, кримінальному процесі, кримінології, судовій статистиці, в інших галузях права та юридичної науки, в право-застосовній практиці, однак законодавчого визначення воно не отримало. Найбільш поширеним та загальновизнаним є розуміння кваліфікації злочинів як встановлення та юридичне закріплення точної відповідності між ознаками вчиненого діяння й ознаками складу злочину, передбаченого кримінально-правовою нормою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В свою чергу питанням кваліфікації відповідальності та покарання за злочини, пов'язані з прийняттям пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди за

кримінальним правом України присвячено вкрай мало робіт, але звертають на себе увагу результати наукових пошуків таких дослідників та практиків як Андрушко П.П [1], Антонюк Н.О. [2], Артёмов Є. [3], Брич Л.П. [4], Вереша Р. В. [5], Куц В. [10], Ризак Я.В. [11], Стрижевська А.А.[1]. Разом з тим на сьогодні в нових умовах державотворення в Україні існує гостра потреба в появі нового комплексного дослідження з питань підвищення ефективності процесу притягнення до відповідальності за прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди за кримінальним правом України.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті: розробити оптимізацію особливостей кваліфікації за злочини, пов'язані з прийняттям пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди за кримінальним правом України

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Держава ж забезпечує законність виконання ними своїх функцій в тому числі засобами кримінального права, а тому актуалізація дослідження кримінально-правового характеру таких злочинів об'єкт та об'єктивна сторона яких пов'язана із отриманням неправомірної вигоди набуває особливого значення. Особливо це стосується сучасного етапу розвитку української державності, оскільки від прозорості та законності виконання посадовими особами своїх повноважень як в державному, так і в приватному секторі залежить рівень довіри світової спільноти до України.

Кваліфікація злочинів складається з таких дій:

1) вибір норми, яка передбачає відповідальність за скоєне. При цьому робиться попередній висновок про те, що посягання є саме злочином, а не адміністративним проступком, цивільним деліктом, дисциплінарним проступком чи іншим правопорушенням. Також висувається припущення про те, яку з кримінально-правових норм може бути застосовано у цьому

разі, водночас констатують, що скоєне не підпадає під ознаки інших кримінально- правових норм;

2) встановлення відповідності між фактичними ознаками вчиненого посягання й ознаками складу злочину, передбаченими у кримінальному законі. Для цього з усієї інформації про злочин виділяють, по-перше, інформацію, зібрану законним процесуальним шляхом, а, по-друге, ту, що характеризує ознаки юридично значущі, з якими закон пов'язує наявність певного злочину, — фактичну підставу кваліфікації. Після цього з кримінально-правової норми, яку обрано для юридичної оцінки вчиненого, виділяють ознаки, що характеризують вчинене посягання, і за наявності кількох альтернативних ознак обирають ті, які характерні для посягання, що підлягає кваліфікації, нормативну підставу кваліфікації. У цьому процесі використовують конструкцію складу злочину;

3) процесуальне закріплення висновку про наявність або відсутність відповідності між фактичними ознаками вчиненого посягання й ознаками складу злочину, передбаченими кримінально-правовою нормою, — закріплення результатів кваліфікації.

Закріплення (фіксування) результатів кваліфікації в процесуальних документах включає щонайменше три дії:

- 1) виклад фактичних обставин справи;
- 2) складання формули кваліфікації;
- 3) виклад формулювання обвинувачення.

Виклад фактичних обставин справи полягає у формулюванні фактичного складу діяння. Тобто з усіх встановлених у справі фактичних даних обирають ті, які мають значення, враховуються при її вирішенні й виступають фактичною підставою застосування правової норми. Посткримінальна поведінка порушника кримінально-правової заборони, характеристика його особи, інші обставини, що є правовими підставами для пом'якшення покарання або звільнення від кримінальної відповідальності

(наприклад, учинення злочину внаслідок збігу тяжких особистих, сімейних чи інших обставин або втрата особою суспільної небезпечності на час розслідування злочину) не мають значення в контексті встановлення наявності або відсутності малозначності за ч. 2 ст. 11 КК. Водночас при з'ясуванні питання про можливість застосування ч. 2 ст. 11 КК щодо одержання службовою особою незначної за розміром неправомірної вигоди слід, зокрема, урахувувати характер і розмір шкоди, яка заподіяна (може бути заподіяна) тим діянням, за вчинення якого одержується неправомірна вигода [8].

Оціночний характер малозначності діяння як кримінально-правової категорії не виключає принципово іншої (негативної) відповіді на питання про можливість застосування ч. 2 ст. 11 КК [8] щодо корупційних деліктів як діянь, що характеризуються підвищеною суспільною небезпекою. адже можна міркувати приблизно так: непідкупність службової особи (іншого належного суб'єкта) порушується й у випадку одержання цим суб'єктом незначної за розміром неправомірної вигоди; шкода, заподіювана корупційними злочинами (у розглядуваному контексті йдеться про діяння, передбачені ст. ст. 354, 368, 368-3, 368-4 КК), носить немайновий характер і є не прямо пропорційною, а інколи навіть зворотно пропорційною розміру неправомірної вигоди як предмета злочину (чим меншою за розміром є неправомірна вигода, тим більше страждає об'єкт корупційних злочинів). Останній, звичайно, за умови збереження в ньому норми про малозначність повинен, обмежуючи розсуд правозастосувача, чітко розрізняти випадки, коли малозначність діяння за жодних обставин виключається, і випадки, за яких вона все ж може мати місце [3, с. 143].

На відміну від пропозиції (обіцянки) неправомірної вигоди (ч. 3 примітки до ст. 354 КК), поняття «прохання надати неправомірну вигоду» в КК не розкривається. Причому якщо в ст. 368 КК, як і ст. 354 КК, прохання надати неправомірну вигоду визнається однією з форм «пасивного»

підкупу, то в ст. ст. 368-3, 368-4 КК воно з незрозумілих причин характеризує підкуп «активний» [8].. Проте прохання надати неправомірну вигоду, так би мовити, за визначенням не може характеризувати поведінку того, хто намагається підкупити службову особу юридичної особи приватного права та особу, яка здійснює професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг. Указівка на таке прохання в ч. 1 ст. 368-3 і ч. 1 ст. 368-4 КК [8] є законодавчою помилкою, що потребує усунення шляхом перенесення «прохання надати неправомірну вигоду» до тих частин згаданих статей КК, у яких йому насправді місце.

Якщо службова особа прийняла пропозицію чи обіцянку неправомірної вигоди або просила надати її для себе чи третьої особи за вчинення або невчинення відповідних дій і протягом незначного часу одержала неправомірну вигоду, учинене з урахуванням правила кваліфікації при конкуренції частини й цілого треба розцінювати лише як одержання неправомірної вигоди. Останнє передбачає будь-який спосіб прийняття винним неправомірної вигоди, причому як особисто, так і через посередника. За змістом ст. 368 КК неправомірна вигода може одержуватися й третіми особами - членами сім'ї службової особи, іншими особами, включаючи її кредиторів.

Не виключається надання-одержання неправомірної вигоди й способом бездіяльності (йдеться, наприклад, про невитребування майна, переданого раніше в тимчасове користування, неперешкодження користуватися певним майном, прощення боргу). Тому вказівка саме на «діяння» у частинах 2-4 ст. 368 КК, де формулюються кваліфіковані склади злочину, є виправданою. Натомість, наприклад, формулювання «ті самі дії, учинені...» (ч. 2 ст. 354 КК) і «дії, передбачені частиною третьою цієї статті.» (ч. 4 ст. 354 КК) з урахуванням сказаного виглядають не зовсім точними.

Разом з тим прийняття пропозиції, обіцянки або одержання службовою особою неправомірної вигоди треба відмежовувати від

передбаченого ст. 369-2 КК зловживання впливом, про що автор цих рядків уже писав раніше [4, с. 68-78]. Річ у тім, що згаданий у ст. 369-2 КК вплив, який особа (у т. ч. службова) пропонує чи обіцяє (погоджується) здійснити й за здійснення якого їй пропонується (обіцяється) чи надається неправомірною вигодою, може полягати в тому, що службова особа, спроможна це зробити завдяки своєму службовому становищу, уживає заходів до вчинення іншими службовими особами дій, бажаних для того, хто пропонує, обіцяє або надає неправомірну вигоду, які сама службова особа (суб'єкт зловживання впливом) учинити не може.

Поява в КК ст. 369-2 [8], крім усього іншого, фактично означає, що законодавець з усіх форм передбаченого ст. 368 КК одержання неправомірної вигоди вважає менш суспільно небезпечною і, відповідно, установлює за неї менш суворе покарання (це впливає з аналізу санкцій частин 2 і 3 ст. 369-2, частин 1-4 ст. 368 КК відповідно) таку форму, як одержання не правомірної вигоди за вжиття службовою особою завдяки своєму службовому становищу заходів до вчинення іншими службовими особами бажаних дій, які сам одержувач неправомірної вигоди вчинити не має права. Одержання в цьому разі службовою особою неправомірної вигоди за здійснення впливу на особу, уповноважену на виконання функцій держави, з метою спонукати її вчинити певні дії чи утриматися від них утворює склад злочину «зловживання впливом» (наприклад, одержання головою суду неправомірної вигоди за вплив на прийняття процесуального рішення суддею очолюваного цим керівником суду).

Для наявності складу злочину, передбаченого ст. 368 КК, не має значення: 1) чи була неправомірною вигодою запропонована, обіцяна, одержана або прохання про її надання висловлено до або після вчинення (невчинення) службовою особою обумовлених такою вигодою дій із використанням службового становища; 2) чи було заздалегідь обумовлено одержання неправомірної вигоди; 3) чи вчинила службова особа дії (бездіяльність) в

інтересах того, хто пропонує, обіцяє чи надає неправомірну вигоду, чи в інтересах третьої особи і чи збиралася вона їх учиняти.

Так, посилаючись на текст кримінального закону, у якому йшлося про дії, які хабароодержувач міг або повинен був учинити завдяки своєму службовому становищу, науковці не вбачав у такій ситуації всіх ознак одержання хабара [10, с. 279]. Погоджуючись із цим висновком, Вереша Р. В. пропонував розцінювати скоєне службовою особою в такому разі як зловживання службовим становищем, а якщо вона породила умисел надавання хабара, то і як підбурювання до давання хабара [5, с. 103]. Виходячи з того, що аналізовані дії службової особи є реалізацією умислу на заволодіння чужим майном шляхом зловживання довірою, не означають використання винним свого службового становища й передусім заподіюють шкоду відносинам власності, і тому пропонується розцінювати такі дії як шахрайство [2, с. 180-182]. Трапляються й судові рішення, у яких обстоюється подібний підхід (концепція так званої реальної можливості) і вказується на відсутність складу злочину, передбаченого ст. 368 КК, у випадках одержання службовими особами неправомірних вигод за дії (бездіяльність), які ці особи неспроможні вчинити по службі; нерідко здійснюється перекваліфікація вчиненого службовими особами на ст. 190 КК.

У юридичній літературі висловлюються й інші аргументи на користь невизнання зазначених професіоналів службовими особами. Одним із суб'єктів злочину, передбаченого ч. 3 (ч. 4) ст. 354 КК [8], є працівник підприємства, установи чи організації, який не є службовою особою. Уважається, що це негативне законодавче застереження потребує уточнення, оскільки можливі ситуації, коли службова особа при одержанні неправомірної вигоди виступає не як управлінець, а як професіонал (наприклад, головний лікар одержує неправомірну вигоду за проведення операції, а завідувач кафедри - за виставлення «потрібної» оцінки на іспиті).

Зазначені й подібні до них дії таких суб'єктів, незважаючи на їх належність до числа службових осіб, за наявності підстав мають кваліфікуватися за ч. 3 (ч. 4) ст. 354 КК, а не за ст. 368 КК [8]. Сказане стосується й лікаря, який ставить діагноз, здійснює обстеження, лікування, проводить операцію, і викладача, який навчає, виховує, передає знання й контролює їх засвоєння. Якщо прийняття пропозиції (обіцянки) неправомірної вигоди або її одержання вчиняється тим, хто здійснює професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, учинене має кваліфікуватися за ч. 3 (ч. 4) не ст. 354, а ст. 368-4 КК. При цьому слід ураховувати, що в ч. 3 ст. 368-4 КК спочатку наводиться приблизний (незакритий), але конкретизований (казуїстичний) перелік осіб, які є суб'єктами одержання неправомірної вигоди, прийняття її про позиції, обіцянки, а потім указується на те, що до цих суб'єктів належать й інші особи, здійснення професійної діяльності яких пов'язане з наданням публічних послуг. У випадку визнання суб'єктом злочину, передбаченого ч. 3 (ч. 4) ст. 368-4 КК, особи, прямо не віднесеної законодавцем до числа тих, хто надає публічні послуги, таке рішення правозастосувача має аргументуватись у процесуальних документах.

З викладеного випливає негативна відповідь на питання про віднесення до числа осіб, які здійснюють професійну діяльність, пов'язану з наданням публічних послуг, наприклад, лікарів під час оформлення ними листків тимчасової непрацездатності й викладачів при прийнятті ними заліків та екзаменів (при тому, що відповідні результати професійної діяльності таких осіб фіксуються в офіційних документах і набувають обов'язкового значення для інших учасників правовідносин). Повторю, що за наявності підстав указані професіонали за свою корупційну поведінку можуть нести відповідальність за ст. 354 КК.

Одержання службовою особою неправомірної вигоди, поєднане з вимаганням (ч. 3 ст. 368 КК), треба відрізнити від такого злочину проти власності, як вимагання, учинене службовою особою з використанням свого

службового становища (ч. 2 ст.189 КК) [8]. Указане питання кваліфікації докладно висвітлив Куц В. [9]. Науковець при здійсненні вказаного відмежування пропонує робити наголос на з'ясуванні тих відносин, яким головним чином завдається шкода зло чинною поведінкою службової особи. Загалом погоджуючись з таким підходом та кримінально-правовою оцінкою конкретних ситуацій, за пропонованих дослідником, водночас зауважу, що імпонує точка зору науковця, яка вельми скептично налаштована щодо розмежувальних властивостей об'єкта злочину [10, с. 280]. До міркувань В.М. автора варто додати, що вимагання як кваліфікуюча ознака одержання неправомірної вигоди, учиненого службовою особою, може набувати завуальованого вигляду в той час, як каране за ч. 2 ст. 189 КК вимагання, учинюване службовою особою з використанням свого службового становища, завжди передбачає відкрите пред'явлення певної майнової вимоги. Відрізняються порівнювані діяння й за предметом, адже неправомірна вигода може носити й немайновий характер, що не характерно для вимагання як злочину проти власності.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Відзначено, що наукові пошуки щодо розробки особливостей кваліфікації відповідальності за злочини, пов'язані з прийняттям пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди за кримінальним правом України. Долаючи позначену колізію й беручи до уваги напрацювання доктрини, слід виходити з того, що законний інтерес, який належить особі відповідно до чинного законодавства та який страждає при вимаганні неправомірної вигоди (ч. 3 ст. 368 КК), з'являється не в момент заявлення відповідної погрози й сприйняття її потерпілим (що характерно для ч. 2 ст. 189 КК), а раніше - при виникненні у сфері службової діяльності відносин між особою, яка вимушена згодом надати неправомірну вигоду, і службовою особою. Відповідно, якщо законний інтерес особи, що ставиться під загрозу службовою особою та у зв'язку з яким висувається

майнова вимога, «створюється» самою ж службовою особою, і з цього моменту сприймається потерпілим, вимога передачі майнових благ повинна кваліфікуватися не як злочин у сфері службової діяльності, а як вимагання, учинене службовою особою з використанням службового становища. Так, ознаки складу злочину, передбаченого ч. 2 ст. 189 КК, убачаються в діях того працівника національної поліції, який вимагає від особи певну грошову суму, погрожуючи у випадку невиконання його вимоги штучно створити докази вчинення особою злочину («підкинути» зброю, наркотики тощо) і здійснити у зв'язку з цим кримінальне переслідування особи. аналізуючи усе вище сказане можна зробити висновки, що: по-перше, поява в КК ст. 369-2, присвяченої зловживанню впливом, фактично означає, що законодавець з усіх проявів одержання неправомірної вигоди вважає менш суспільно-небезпечною таку форму, як одержання неправомірної вигоди за вжиття службовою особою завдяки своєму службовому становищу заходів до вчинення іншими службовими особами бажаних дій, які сам одержувач неправомірної вигоди вчинити не має права. Відповідно, у розглядуваній частині має місце конкуренція загальної (ст. 368 КК) і спеціальної (ч.

2 і ч. 3 ст. 369-2 КК) кримінально- правових норм, яка повинна вирішуватися шляхом надання переваги спеціальній нормі. По-друге, одержання службовою особою неправомірної вигоди за дію (бездіяльність), яку ця особа з урахуванням свого службового становища (навіть у широкому розумінні вказаного поняття) об'єктивно вчинити неспроможна, хоча ця дія (бездіяльність) бажана для того, хто надає неправомірну вигоду (або для третьої особи), має кваліфікуватися не за ст. 190 КК «Шахрайство», а як службовий злочин за ст. 368 КК. По-третє, відсутні достатні підстави визнавати службовими осіб, які реалізують надані їм по службі повноваження вчинювати юридично значущі дії, здатні породжувати, змінювати або припиняти правовідносини, видавати за власним підписом або печаткою організації документи, які надають права та звільняють від

обов'язків. Даючи кримінально-правову оцінку корупційній поведінці вказаних осіб, слід, зокрема, виходити із законодавчої невизначеності поняття публічних послуг і тексту ст. 354 КК, чинна редакція якої передбачає відповідальність за повноцінний корупційний злочин. По-четверте, відмежовуючи одержання службовою особою неправомірної вигоди, поєднане з вимаганням (ч. 3 ст. 368 КК), від вимагання, учиненого службовою особою з використанням свого службового становища (ч. 2 ст. 189 КК), як злочину проти власності, слід передусім урахувати колізійність указаних кримінально-правових заборон.

Література

1. Андрушко П.П., Стрижевська А.А. Зловживання владою або службовим становищем (ст.364 Кримінального кодексу України): кримінально-правова характеристика // Вісник Верховного Суду України. 2005. №2. С. 26-35.
2. Антонюк Н.О. Кримінально-правова охорона власності: навч. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 514 с.
3. Артёмов Є. Аналіз статті 368 Кримінального кодексу України на відповідність вимогам юридичної техніки, гуманності й верховенства права // Вісник Національної академії правових наук України. 2015. №1 (80). С. 141-150
4. Брич Л.П. Кримінально-правова кваліфікація ухилення від оподаткування в Україні / Л.П. Брич, В.О. Навроцький. К.: Атіка, 2000. С. 13.
5. Вереша Р. В. Визначення ознак суб'єктивної сторони складу злочину в Особливій частині КК України // Вісник Академії адвокатури України. 2016. Т. 13. Вип. 2(36). С. 53-63
6. Кримінальний кодекс України: науково-практичний коментар.5-те вид., допов.: у2т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, В.І. Борисова,

- В.І. Тютюгіна. Х.: Право, 2013. Т.2: Особлива частина / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін. 2013. 1040 с.
7. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. 5-те вид., допов. Т. 2 : Особлива частина. Х. : Право, 2013.
 8. Кримінальний кодекс України: Кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
 9. Куц В . Сучасні уявлення щодо змісту окремих об'єктивних ознак складу злочину // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. 2017. № 2(14). С. 102-108.
 10. Ризак Я.В. Проблеми об'єктивної сторони підкупу службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми // Порівняльно-аналітичне право. 2013. №3(2). С. 276-280.

References

1. Andrushko P.P., Strizhevskaya A.A. Zlovzhivannya vladoyu abo sluzhbovim stanovishem (st.364 Kriminalnogo kodeksu Ukrayini): kriminalno-pravova charakteristika // Visnik Verhovnogo Sudu Ukrayini. 2005. No2. S. 26-35.
2. Antonyuk N.O. Kriminalno-pravova ohorona vlasnosti: navch. posibnik. Lviv: LNU imeni Ivana Franka, 2012. 514 s.
3. Artomov Ye. Analiz statti 368 Kriminalnogo kodeksu Ukrayini navidpovidnist vimogam yuridichnoyi tehniki, gumannosti j verhovenstva prava // Visnik Nacionalnoyi akademiyi pravovih nauk Ukrayini. 2015. No1 (80). С. 141-150
4. Brich L.P. Kriminalno-pravova kvalifikaciya uhilennya vid opodatkuвання v Ukrayini / L.P. Brich, V.O. Navrockij. K.: Atika, 2000. S. 13.

5. Veresha R. V. Vyznachennya oznak sub'yektivnoyi storoni skladu zlochinu v Osoblivij chastini KK Ukrayini // Visnik Akademiyi advokaturi Ukrayini. 2016. T. 13. Vip. 2(36). S. 53-63
6. Kriminalnij kodeks Ukrayini: naukovo-praktichnij komentar.5-te vid., dopov.: u2t. / za zag. red. V.Ya. Taciya, V.P. Pshonki, V.I. Borisova, V.I. Tyutyugina. H.: Pravo, 2013. T.2: Osobлива chastina / Yu.V. Baulin, V.I. Borisov, V.I. Tyutyugin ta in. 2013. 1040 s.
7. Kriminalnij kodeks Ukrayini. Naukovo-praktichnij komentar : u 2 t. / za zag. red. V. Ya. Taciya, V. P. Pshonki, V. I. Borisova, V. I. Tyutyugina. 5-te vid., dopov. T. 2 : Osobлива chastina. H. : Pravo, 2013.
8. Kriminalnij kodeks Ukrayini: Kodeks Ukrayini vid 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
9. Kuc V . Suchasni uyavlennya shodo zmistu okremih ob'yektivnih oznak skladu zlochinu // Naukovij chasopis Nacionalnoyi akademiyi prokuraturi Ukrayini. 2017. No 2(14). S. 102-108.
10. Rizak Ya.V. Problemi ob'yektivnoyi storoni pidkupu sluzhbovoyi osobi yuridichnoyi osobi privatnogo prava nezalezhno vid organizacijno-pravovoyi formi // Porivnyalno-analitichne pravo. 2013. №3(2). S. 276-280.